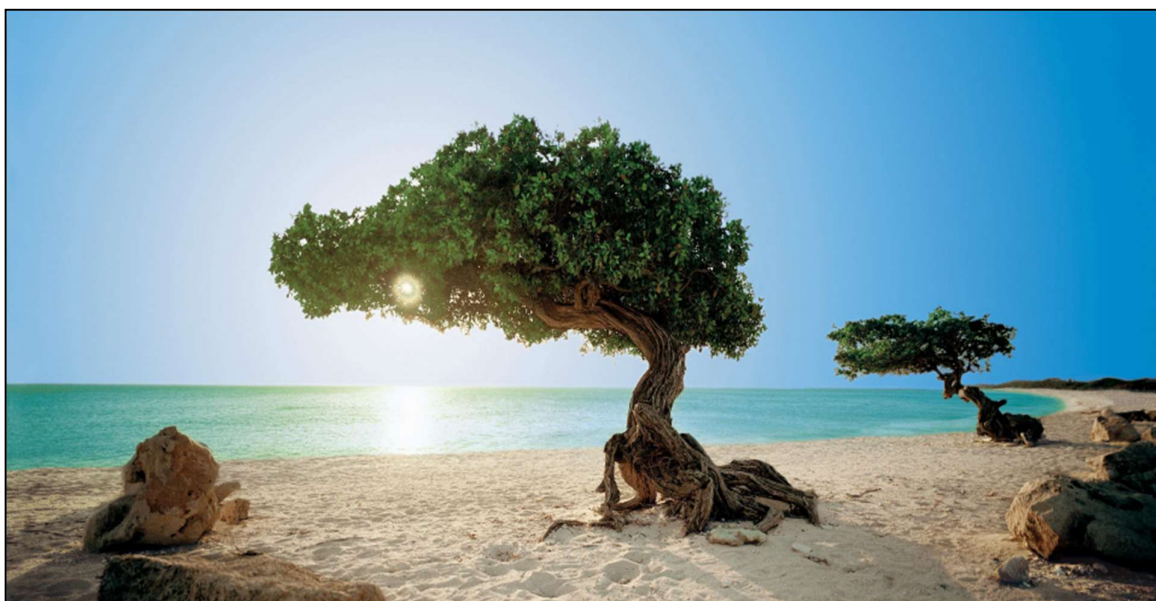

FACTSHEET van onderzoeksrapport:
Wie het zaad plant moet ook voor de boom zorgen
'Si bo a planta e simia bo tin cu cuida e mata'

Een onderzoek naar de mate van betrokkenheid van vaders op Aruba bij de opvoeding van hun kind.

Datum: 2 juni 2017

**Fundacion Telefon Pa Hubentud
Aruba / Stichting Arubaanse
Kinder- en Jeugdtelefoon**

Directeur: drs. James Sneek
Tel:
Email: telhubentud@gmail.com

**Onderzoeker in kader van
afstudeeropdracht opleiding
Toegepaste Psychologie**

Naam: Roland Rodgers
Tel: 0618386420
Email:
rolandrodgers44@hotmail.com

Samenvatting

De betrokkenheid van vaders op Aruba bij de opvoeding is relatief laag. Omdat vaderbetrokkenheid bijdraagt aan de ontwikkeling van het kind kan deze lage betrokkenheid consequenties hebben voor het kind (Levtov, van der Gaag, Greene, Kaufman & Barker, 2015). Als expert in kinder- en jeugdproblematiek pleit Telefon Pa Hubentud (TPH) voor meer onderzoek naar dit onderwerp, zodat vaderbetrokkenheid gestimuleerd kan worden.

Uit literatuur blijkt dat moeders op de Nederlandse Antillen en Aruba echter negatieve opvattingen hebben over de betrokkenheid van vaders. Zij vinden vaders vooral onverantwoordelijk en niet betrokken bij de opvoeding van hun kind. Het resultaat uit enquêteonderzoek onder 201 vaders op Aruba heeft een ander geluid. Het resultaat hier is dat de gemiddelde vader een positieve attitude heeft ten opzichte van de opvoeding. Daarnaast is de gemiddelde vader betrokken bij de opvoeding in mate van kwaliteit en kwantiteit. Wel geeft meer dan de helft van deze vaders aan, dat ze momenteel behoeftes hebben bij de opvoeding van hun kind.

Aanleiding

TPH is constant in beweging om haar expertise omtrent kinderen en jongeren uit te breiden en kijkt hiervoor naar wat er speelt in de samenleving. De aandacht van TPH voor vaderbetrokkenheid bij de opvoeding van hun kind is in zicht gekomen nadat uit recente jaarverslagen van TPH de problematiek in ouder-kind relatie een terugkerend topic is. Er kan vanaf 2016 zelfs van een stijging gesproken worden in het aantal meldingen omtrent dit probleem.

De motivatie om opdracht te geven voor onderzoek werd aangesterkt nadat directeur drs. J. Sneek de sleutelpublicatie State of World's Fathers (Levtov, van der Gaag, Greene, Kaufman & Barker, 2015) en het rapport van Unicef (2013) las. Hieruit blijkt dat vaderbetrokkenheid van essentieel belang is voor de ontwikkeling van het kind (Levtov et al., 2015). Unicef (2013) gaf in hun rapport aan dat vaders op Aruba weinig betrokken zijn bij de zorg van het kind. Dit fenomeen komt ook voor in het onderzoek naar de positie van Antilliaanse en Arubaanse vrouwen (Groenewoud, de Bruijn, Allen & Wallee, 2010). Echter ontbreekt er duidelijkheid rondom vaderbetrokkenheid op Aruba. Er zijn bijvoorbeeld geen harde cijfers te vinden over de attitude en gedragingen van vaders rondom vaderbetrokkenheid. Dit was de redenen voor TPH om in 2016 opdracht te geven aan Roland Rodgers (toentertijd student Toegepaste Psychologie aan de Hogeschool van Amsterdam) om vaderbetrokkenheid op Aruba te onderzoeken in het kader van zijn afstudeeropdracht.

Methodiek onderzoek

Literatuuronderzoek

Voorgaand aan het praktijkonderzoek is er eerst literatuuronderzoek uitgevoerd. Dit is gedaan om te weten te komen wat vaderschap daadwerkelijk betekent, wat voor factoren een rol spelen in de mate van vaderbetrokkenheid en wat voor invloeden vaderbetrokkenheid heeft. Om de kwaliteit van het literatuuronderzoek te waarborgen is gebruik gemaakt van databases van wetenschappelijke artikelen die in wetenschappelijke tijdschriften zijn gepubliceerd. Er is tijdens dit onderzoek voornamelijk gebruik gemaakt van peer-reviewed wetenschappelijke artikelen, die jonger dan 10 jaar oud zijn, en regelmatig geciteerd worden in andere onderzoeken.

Praktijkonderzoek Aruba

Aangezien er weinig bekend was over gedragingen en attitudes rondom vaderbetrokkenheid op Aruba van vaders zelf is er vervolgens praktijkonderzoek uitgevoerd in de vorm van een enquêteonderzoek. De enquête had als doel de mate van vaderbetrokkenheid te meten in attitude en gedrag. Een tweede doel was om de belangrijkste behoeftes van vaders bij de opvoeding in kaart te brengen.

Om een uitspraak te kunnen doen over de populatie vaders op Aruba moest allereerst een steekproef gedaan worden op basis van de vader populatie op Aruba. Deze cijfers waren helaas niet te achterhalen bij het CBS. Uiteindelijk hebben in een tijdsbestek van 2 weken 205 vaders deelgenomen aan het enquêteonderzoek waarvan 201 enquêtes bruikbaar waren voor een statistische analyse. Op deze manier zijn de attitude, mate van betrokkenheid en behoeften van de 201 vaders omtrent opvoeding van hun kind gemeten.

Literatuuronderzoekresultaten

Factoren bij vaderbetrokkenheid

Het belangrijkste resultaat uit het literatuuronderzoek naar factoren die een rol spelen in de mate van vaderbetrokkenheid is:

- *Attitude van moeders ten opzichte van vaderbetrokkenheid.* De attitude van moeders ten opzichte van rol van vaderbetrokkenheid is namelijk een groot voorspeller in de mate van de vaderbetrokkenheid zelf (McBride, Brown, Bost, Shin, Vaugn & Korth, 2005). Als moeders positief zijn over de rol van de vader bij de opvoeding, zorgt dit ervoor dat vaders ook een positievere attitude krijgen over hun eigen rol (Sary & Turnip, 2015). Gedragmatig betekent dit dat moeders ondersteunend en bemoedigend zijn bij vaderbetrokkenheid (Schoppe-Sullivan, Brown, Cannon & Mangelsdorf, 2008). Dit zorgt er dan voor dat vaders zich zeker en competenten voelen in hun rol als opvoeder, wat uiteindelijk de mate van vaderbetrokkenheid vergroot. Andersom geldt ook wanneer moeders een negatieve attitude hebben ten opzichte van vaderbetrokkenheid, dit ook voor een negatieve attitude zorgt bij vaders (Sary & Turnip, 2015).

Invloeden van vaderbetrokkenheid

De belangrijkste resultaten uit het literatuuronderzoek naar invloeden van vaderbetrokkenheid zijn:

- *De invloed op het kind.* Een vader die betrokken is bij de opvoeding zorgt voor een stimulans in de cognitieve en sociale ontwikkeling van het kind.
  - Ook het sociale gedrag van kinderen blijkt een voordeel te hebben bij de betrokkenheid van vaders. Zo delen kinderen van betrokken vaders vaker hun gedachten en gevoelens met anderen en gaan zij eerder relaties aan (Stolz, Barber & Olsen, 2005).
  - Naast deze stimulerende invloeden is vaderbetrokkenheid ook een beschermende factor tegen emotionele- en gedragsproblematiek. Vaderbetrokkenheid biedt bijvoorbeeld bescherming tegen depressiviteit en onzekerheid bij kinderen (Allgood, Beckert & Peterson, 2012).
  - Daarnaast zorgt vaderbetrokkenheid voor een hogere supervisie in de opvoeding waardoor delinquent gedrag bij kinderen minder vaak voorkomt (Mendle et al, 2007).
  - De gevolgen van vaderafwezigheid worden ook duidelijk bij het onderzoek naar vaderbetrokkenheid op Curaçao. Hieruit blijkt dat meisjes die opgroeien zonder vader vaker seksueel gedrag vertonen op vroege leeftijd (van Brummen-Girigori & Buunk, 2016).
- *De invloed op moeder en vader zelf.* Naast de invloeden op het kind hebben ook moeders en vaders zelf baat bij vaderbetrokkenheid.
  - Een hogere mate van levensgeluk en productiviteit op werk wordt aangegeven door betrokken vaders (Levtov et al., 2015).
  - Ten slotte was er de verwachting dat wanneer vaders op Aruba betrokken zijn, moeders minder lasten ervaren in de zorg van hun kinderen (Unicef, 2013). Levtov et al., (2010) geeft aan dat bij vaderbetrokkenheid de ruimte ontstaat voor moeders om te participeren op de arbeidsmarkt waardoor gelijkheid tussen man en vrouw niet alleen toeneemt in de opvoeding maar ook op de arbeidsmarkt.

Vaderbetrokkenheid op Aruba

Ook is er literatuuronderzoek gedaan naar wat vaderschap op Aruba nu precies inhoudt. Hier was beperkte doch belangrijke literatuur over te vinden. De belangrijkste resultaten hier zijn:

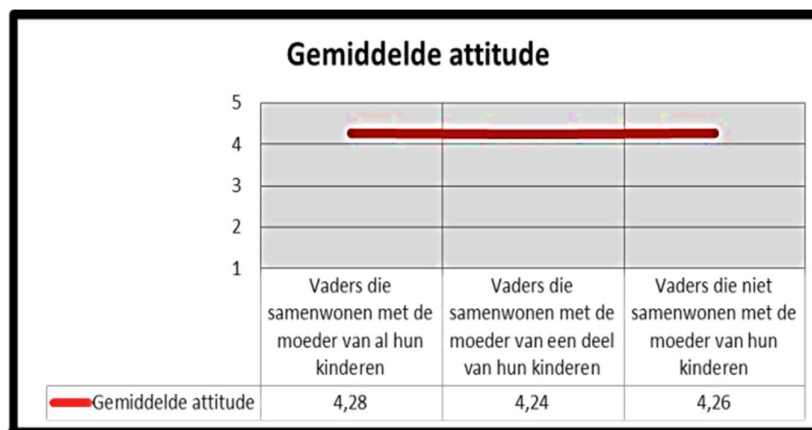
- *Het slechte imago van vaders bij moeders.* Volgens moeders op de Antillen en Aruba nemen vaders niet hun verantwoordelijkheid bij de opvoeding (Groenewoud et al., 2010). Zij vinden bijvoorbeeld dat naast financiële ondersteuning vaders ook betrokken moeten zijn (Groenewoud et al., 2010). Deze moeders geven wel aan dat wanneer vaders betrokken zijn, vaders vooral een corrigerende rol hebben (Groenewoud et al., 2010).
- *Moeders als hoofdopvoeder.* Moeders op de Antillen en Aruba worden beschreven als de hoofdopvoeder die de normen en waarden van opvoeding bepalen (Groenewoud et al., 2010). Dit wordt verklaard vanuit de matrifocale cultuur die er heerst op het eiland. Dit betekent dat huishoudens vooral worden gerund door vrouwen (Groenewoud et al., 2010). Moeders met deze invloedrijke rol bij de opvoeding worden ook wel 'poortwachters' genoemd (Schoppe-Sullivan et al., 2008). Op de Antillen en Aruba laten zij dan ook de invloed van vaders bij de opvoeding maar beperkt toe (Groenewoud et al., 2010).

Praktijkonderzoekresultaten

Attitude

Attitude betekent hoe iemand over iets denkt, voelt en naar gedraagt (Aronson et al., 2011). In dit onderzoek gaat het over de attitude van de vader ten opzichte van de opvoeding van hun kind. Voor de schaal die gebruikt is om de attitude te meten geldt het gemiddelde van: 1= heel negatief, 2= negatief, 3= neutraal, 4= positief en 5= heel positief.

De gemiddelde attitude van 201 vaders uit dit onderzoek ten opzichte van hun kind blijkt *positief* (4,27). Dit houdt in dat zij over het algemeen *positieve* gevoelens, gedachten en gedragingen hebben in de opvoeding van hun kind. Met andere woorden resulteert dit in een *verantwoordelijke, zekere en betrokken* gevoel bij de opvoeding. Bieden de vaders hun kind *troost* bij verdriet en zijn zij *complimenteus* naar het kind toe. Daarnaast denken de vaders over het algemeen dat *moeders niet belangrijker* vinden dan vaders en dat ze niet de overtuiging hebben dat moeders de normen en waarde van de opvoeding bepalen. Daarnaast zijn vaders ervan overtuigd dat *een goede vader een betrokken vader is* die een *belangrijke corrigerende rol* vervult bij de opvoeding.

Mate van betrokkenheid

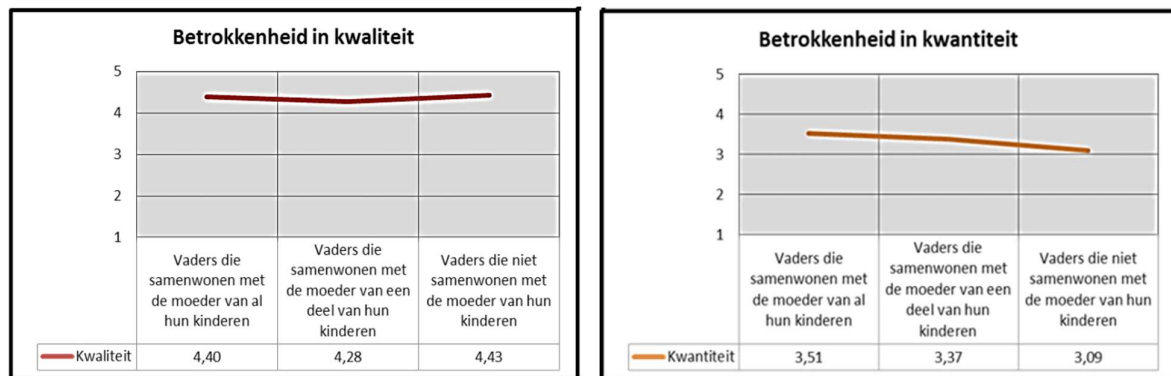
Vaderbetrokkenheid is o.a. gemeten in de mate van *kwaliteit* en *kwantiteit*.

Betrokkenheid in kwaliteit gaat over de mate waarin vaders zorgzaam, warm, sensitief en vriendelijk zijn bij de opvoeding. Voor deze schaal geldt: 1= niet betrokken, 2 = weinig betrokken, 3= matig betrokken, 4= betrokken en 5= heel betrokken.

Vaders in dit onderzoek zijn gemiddeld kwalitatief betrokken bij de opvoeding van hun kind (4,40).

Betrokkenheid in kwantiteit betekent de hoeveelheid tijd die vaders stoppen in hun betrokkenheid. Voor de gemiddelde score van vaderbetrokkenheid in kwantiteit geldt: 1= niet betrokken, 2= weinig betrokken, 3= betrokken en 4= heel betrokken.

Ook in *kwantiteit* zijn vaders in dit onderzoek gemiddeld betrokken (3,39). Dit houdt in dat vaders in dit onderzoek o.a. *regelmatig* hun kind zien, *spreken en knuffelen en/of grapjes* met ze maken.

Behoeftes

Het resultaat uit het enquêteonderzoek is ook dat met meer dan de helft (54,2%) van de vaders aangeeft dat zij behoeftes hebben bij de opvoeding van hun kind(eren). De belangrijkste behoeftes zijn:

- *Behoeftes die direct aan het kind gerelateerd zijn* (36%). Dit houdt in dat zij vooral *meer tijd* met het kind willen doorbrengen (35 keer benoemd) *en een hechtere band met hun kind willen* (20 keer benoemd).
- Daarnaast zijn er behoeftes die gerelateerd zijn aan de moeder van het kind (10,2%). *Vaders zien graag de relatie met de moeder van het kind verbeteren* (19 keer benoemd).
- In mindere mate zijn er behoeftes die gerelateerd zijn aan met betrekking tot henzelf (7,6%).

